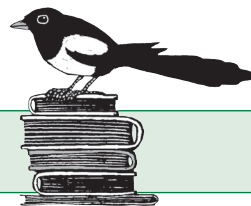
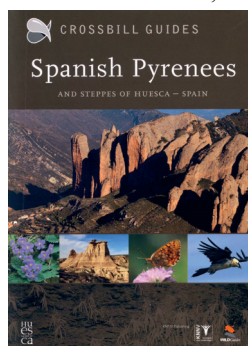

Nieuwe Uitgaven

Spanish Pyrenees and steppes of Huesca – Spain

Het boek 'Spanish Pyrenees' is een uitgave uit de inmiddels bekende reeks 'Crossbill Guides', waarvan de afgelopen jaren al verscheidene delen zijn uitgegeven. Deze gidsen worden samengesteld door de 'Crossbill Guides Foundation', een stichting zonder

winstoogmerk die zich als doel stelt meer mensen te laten kennismaken met beschermde natuurgebieden en het bevorderen van ecotoerisme. Deze gids is gericht op een enorm uitgestrekt en zeer gevarieerd gebied. Daarin ligt niet alleen het

centrale, hogere deel van de Pyreneeën, maar er liggen ook een aantal andere berggebieden die minder bekend zijn, maar daarom bepaald niet oninteressant voor natuurliefhebbers, en het boek beslaag ook een deel van het droge vlakke steppeachtige gebied langs de Ebro. In het boek zijn eerst enkele inleidende hoofdstukken opgenomen, waarin algemene onderwerpen besproken worden, zoals de geologie, klimaat, de landschappen en geschiedenis. Dan volgen hoofdstukken over de flora, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën, insecten en ongewervelden. In het tweede deel van de gids wordt een groot aantal routes beschreven en ten slotte wordt nog nuttige toeristische informatie gegeven.

Verspreid over het boek staan enkele speciale kaders die een specifiek onderwerp behandelen. Interessant is bijvoorbeeld het kader 'The lark indicator'. Daarin geven de auteurs een paar goede tips die helpen bij het herkennen van leeuweriken. Er komen maar liefst zes soorten leeuweriken voor, waarvan sommige algemeen en andere slechts zeer plaatselijk voorkomen. Het is in het veld niet altijd eenvoudig deze soorten uit elkaar te houden, maar door goed te leren letten op de biotoop wordt het wel een stuk gemakkelijker. Het boek staat vol met goede tips. Dat

is niet verwonderlijk, want de auteurs zijn ervaren gidsen en zijn zeer goed bekend met het gebied.

Vogelaars die naar dit gebied reizen, zullen ook behoefte hebben om hun vertrouwde vogelgids mee te nemen, maar het is beslist de moeite waard ook dit uitstekende en informatieve gidsje bij de hand te houden.

RAK

Hilbers, D. & K. Woutersen (2012): Spanish Pyrenees and steppes of Huesca. 256 bladzijden. 15 x 21 cm. Paperback. ISBN 978 90 5011 382 3. Prijs: € 24,95.

De ontvederde vogel

Soms heb je een kunstenaar nodig om iets duidelijk uit te leggen. De anatomie van vogels bijvoorbeeld. De relatie tussen levenswijze en de manier waarop elke soort is aangepast lijkt een saai en moeilijk onderwerp, maar Katrina van Grouw heeft dit prachtig in

beeld gebracht in haar boek *The Unfeathered Bird*. Naast de sublieme tekeningen is de tekst ook zeer toegankelijk en lezenswaardig, ook voor elke niet-bioloog. Dit boek is uniek in zijn soort en het is

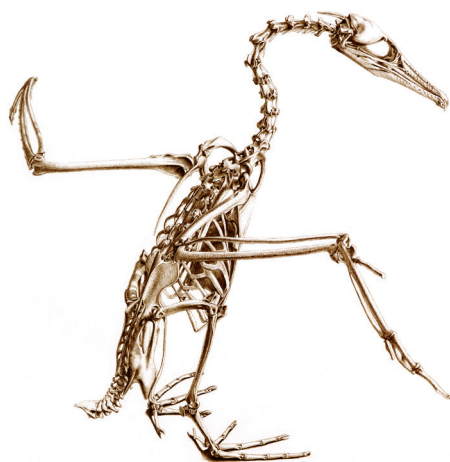
voor de eerste keer dat kunst en wetenschap elkaar zo perfect versterken. De originele (Engelse) versie kwam uit in november 2012 en in juni 2013 heeft er al een geweldige recensie in *het Vogeljaar* gestaan. Sinds maart 2014 is er ook een Nederlandse vertaling beschikbaar met de titel: 'De ontvederde vogel', uitgegeven door Tirion Natuur. De gehele vormgeving en uitvoering zijn gelijk aan de Engelse versie en omdat dit al is besproken in de eerdere recensie zal ik in dit artikel iets meer ingaan op de achtergrond van dit boek. Het heeft Katrina vijftientig jaar gekost om dit prachtige eindresultaat te bereiken. In eerste instantie was het idee om het vooral voor kunstenaars/tekeners te maken. Wanneer je

Mantelende Sperwer met zijn prooi: een Pimpelmeesje.

Tekening: Katrina van Grouw.

weet hoe een vogel er onder zijn veren uitziet, is het makkelijker om een correcte afbeelding van een vogel met veren te maken. Katrina is zelf een gediplomeerde illustrator/tekenaar (fine artist) en is nu gespecialiseerd in natuur-historische illustraties. Daarnaast heeft ze een enorme, praktische kennis over vogels, onder andere vergaard gedurende twintig jaar vogels ringen. Dit alles samen staat garant voor een indrukwekkend boekwerk; prachtig om naar te kijken en met zeer informatieve tekst. Hoewel dit boek vooral dode vogels lijkt af te beelden, gaat het toch vooral over levende vogels en hoe zij zijn aangepast aan het leven dat zij leven. De relatie tussen de bouw en de eigenschappen van vogels, onderwerpen die

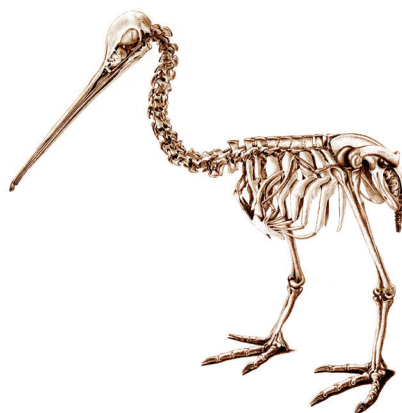

Een Aalscholver die zijn veren droogt.

Tekening: Katrina van Grouw.

nu ook centraal staan in *het Vogeljaar*, is waar het in 'De ontvederde vogel' allemaal om gaat. Zo wordt er bijvoorbeeld ook uitgelegd waarom het geen toeval is dat de Zeekoet, die nog vliegen kan, vrijwel even groot is als de kleinste pinguïnsoort die niet meer kan vliegen.

Omdat het allemaal over de bouw van het lichaam gaat was het ook een bewuste keuze om de klassieke, maar verouderde, taxonomische indeling van Linnaeus te gebruiken. Taxonomie, de indeling van soorten, was vroeger vooral gebaseerd op uiterlijk. Soorten die sterk op elkaar lijken, werden als nauwe verwanten van elkaar gezien. In 'De ontvederde vogel' wordt vergelijkbare anatomie getoond en besproken en dat maakt de keuze van Linnaeus' zijn originele indeling bijzon-

Skelet van een Kiwi.

Tekening: Katrina van Grouw.

der toepasselijk. Nu weet men, vooral ook dankzij huidig DNA-onderzoek, dat vergelijkbare anatomie het gevolg is van vergelijkbare levenswijze en dat verschillende, volledig niet verwante soorten hierdoor zich op dezelfde wijze hebben ontwikkeld. Ook dit komt uitgebreid aan bod in 'De ontvederde vogel'.

Wat dit boek totaal verschillend maakt van andere wetenschappelijke werken over anatomie is dat de tekeningen niet statisch en schematisch zijn. Katrina toont elke vogel in een soorteigen en 'levende' positie; het skelet van een Aalscholver die zijn 'veren' droogt, en een sperwergeraamte dat zijn net-geslagen prooi afschermt met zijn vleugels. Om dergelijke, anatomisch correcte tekeningen te maken heb je een compleet en op de juiste wijze gemonteerd skelet nodig. Skeletten aanwezig in museums echter waren meestal ongeschikt

om als voorbeeld te dienen voor Katrina. Allereerst omdat – vanuit een wetenschappelijk gebruiksdoel – het meeste skeletmateriaal in musea wordt bewaard als losse botten. Ten tweede omdat de aanwezige gemonteerde museumskeletten vaak in een saaie en zelfs vaak anatomisch onjuiste positie zijn gepositioneerd. Hierdoor bleef er maar één ding over: de skeletten zelf prepareren en monteren in de gewenste positie. De desbetreffende dode vogels werden verkregen via preparateurs, dierentuinen, vogelhouders en vogelringers. Zij werden vervolgens thuis ontdaan van hun veren. In bepaalde gevallen werd eerst een tekening van de spieren gemaakt alvorens het skelet in de gewenste positie werd geprepareerd.

‘De ontvederde vogel’ is een aanrader voor iedereen die houdt van levende vogels, van tekenkunst of van beide. In de informatieve tekst worden geen moeilijke woorden gebruikt en deze is daarom goed toegankelijk voor een groot lezerspubliek. Op de kapt van het boek schittert het skelet van een baltsende Witte Pauw. Op de achterzijde ervan prijkt de achterzijde van dezelfde pauw.

Grouw, K. van. (2014): De ontvederde vogel. 25,7 x 31 cm. 288 bladzijden. ISBN 978 90 521 0939 8. Tirion Uitgevers, Utrecht. Prijs: €39,99. Het boek kan besteld worden in elke boekwinkel maar is ook online via Bol.com verkrijgbaar.

Blauwgoed, helen en halven - 100 jaar ringwerk in eendenkooien

Beheerders van eendenkooien (kooikers) ringen al meer dan honderd jaar gevangen eenden. Dit werk heeft veel waardevolle informatie opgeleverd. Bijvoorbeeld over het trekgedrag van de watervogels en over hun leefwijze. De kennis die de afgelopen eeuw is opgedaan, is nu gepresenteerd in een ruim geïllustreerd boek over eenden en eendenkooien.

Het boek ‘Blauwgoed, helen en halven’ geeft voor het eerst een overzicht van honderd jaar ringwerk op eendenkooien. Dit traditionele vogelvangambacht draagt op deze manier bij aan een eigentijds watervogelonderzoek. Het boek is geschreven door Désiré Karelse en Fons Mandigers. Zij zijn actief in de Werkgroep Ringwerk Eendenkooien Nederland, die zich ten doel stelt het ringwerk aan eendensoorten op eendenkooien een nieuwe

impuls te geven.

In dit boek worden onderzoeksresultaten geanalyseerd, uitgebreid verwoord en getoond in grafieken, kaarten en tabellen. In het bijzonder gaat het in deze uitgave over de ringgegevens van zeven soorten zwemeenden (Krakeend, Smient, Slobeend, Wilde Eend, Pijlstaart, Zomertaling en Wintertaling). Vooral de schitterende geografische overzichten van alle terugmeldingen van alle soorten springen in het oog. De meldingen zijn uitgesplitst naar seizoen en geven een overzicht over Europa.

De praktijk en de achtergrond van het ringwerk worden toegelicht, koppelingen met ander wetenschappelijk onderzoek worden gemaakt en er worden aanbevelingen gedaan voor het toekomstige ringwerk als een belangrijke

functie voor eendenkooien. Ook de bij het ringwerk betrokken organisaties komen aan bod. Dit boek gaat in op

het doel van het ringwerk en geeft zicht op de praktijk ervan. Het gaat over het kooibedrijf en de betrokkenen: de kooikers, wetenschappers en vrijwilligers, maar ook vooral over de eenden waar zij mee werken. Verscheidene wetenschappers presenteren hun resultaten van een eeuw ringwerk. Eendenkooideskundigen voorzien deze resultaten van commentaar, door middel van een terugblik op het verleden en een visie op de toekomst. De grote betekenis van eendenkooien voor onderzoekswerk is met dit boek duidelijk aangetoond: continuering en opschaling van de ringfunctie zijn meer dan gewenst.

Het boek gaat eveneens in op eendenkooien en kooibedrijf, de werking van een eendenkooi, het vangproces, de huidige situatie rondom eendenkooien en kooibedrijf, de historie van eendenkooien en het schetst een beeld van historische vangstcijfers. Ook de bijzondere natuur- en landschapswaarden van eendenkooien worden besproken. Daarbij wordt ook naar de toekomstmogelijkheden gekeken. Dit schitterende boek geeft dit verborgen natuurlijke, groene erfgoed een

passende bekendheid en waardering. Een prachtig naslagwerk.

WS

Karelse, D. & F. Mandigers (2014): Blauwgoed, helen en halven - 100 jaar ringwerk in eendenkooien. Gebonden. 24,3 x 23 cm. 144 pagina's. In kleur geïllustreerd. ISBN/EAN 978-90-817950-1-2. Werkgroep Ringwerk Eendenkooien Nederland. Meer informatie via de Eendenkooi Stichting (<http://www.eendenkooi.net>). Te bestellen door: €25,00 per exemplaar over te maken op rekeningnummer NL81 INGB 0008079535 ten name van de Eendenkooi Stichting te IJsselstein, onder vermelding van 'Ringboek'. Vermeld bij elektronisch bankieren óók duidelijk uw adres. Prijs: €25,00.

De Vinkenvent

In het boek 'De Vinkenvent' beschrijft de auteur zijn belevenissen bij het vangen en ringen van Waterrallen. In ornithologische kringen staat hij bekend als een gedreven onderzoeker, die al heel wat publicaties op zijn naam heeft staan over zijn studieobject. De titel van het boek slaat op de bijnaam die de auteur kreeg in zijn woonplaats Gorinchem.

Er werd begonnen met onderzoeken in het rivierengebied. Gaandeweg werd het steeds meer een passie en strekten de zoektochten naar de Waterral – daarbij stevast vergezeld door zijn echtgenote – zich ook uit over het mondiale verspreidingsgebied. Alleen al in Neder-

land ringde hij bijvoorbeeld van 1974-'79 in de Zouweboezem, al ploeterend door tweeduizend kilometer moerassen, vierhonderd (!) Waterrallen. Hij legde daarbij 12.000 km af per fiets. Wat een inzet van iemand die in bijna vier decennia lang als amateuronderzoeker al zijn expedities zelf bekostigde! Gedetailleerd geeft hij zijn belevenissen weer met daarbij beschrijvingen van landschappen, flora en fauna en van tal van andere zaken die nogal eens helemaal niet ter zake doen. In totaal bevat de lijst van geraadpleegde literatuur iets meer dan 272 titels. Het hele boek door komt zijn grote liefde voor de natuur naar voren. Soms staan die in een soort dagboekvorm, dan weer per onderzoeksgebied. Er wordt ook veel aandacht

geschonken aan de mensen, die hem waar dan ook en op welke wijze ondersteunden of toestemming moesten verlenen. Dat kon buiten zijn in de gebieden waar de expedities zijn uitgevoerd, maar ook in musea en bij universiteiten. De kroon op zijn studies is dat mede door zijn onderzoek en gebruikmakend van DNA-analyses van bloedmonsters, kon worden vastgesteld dat een van Siberië tot Japan voorkomende Waterral geen ondersoort is. Het is een 'nieuwe' soort, de Bruinwangral *Rallus indicus*. Ervaringen met vangpogingen door gebruik te maken van een cassette recorder, zeefslagvallen en lokaas worden gemeld. De resultaten hiervan zijn weergegeven. Dat de soort niet regelmatig opduikt in de tekst kan de auteur niet worden verweten, omdat de Waterrallen lang niet altijd meewerkten. Daardoor komt de lezer minder over de soort te weten dan waarop hij wellicht had gehoopt. Hij moet zich dan wel realiseren dat de gegevens door tegenvallers vaak moeizaam waren te verzamelen. Desondanks is er op diverse plaatsen informatie waar hij wel mee uit de voeten kan.

DAJ

Kroon, G.H.J. de (2012): 23 x 15,5 cm. De Vinkenvent - Op zoek naar de waterral van IJland tot Japan. 368 bladzijden. Paperback. Kleurenfoto's, figuren en tabellen. ISBN 978 90 9027886 5. Te bestellen door overschrijving van dit bedrag o.v.v. 'Vinkenvent' naar NL66 TRIO 0212 1604 51, t.n.v. G.H.J. de Kroon te Gorinchem. Prijs: €19,95.

Geportretteerde raamslachtoffers

Ieder jaar komen zeer veel vogels om het leven door menselijk toedoen. Het verkeer eist zijn tol en er zijn

slachtoffers door (prikkel)draad, stookolie en door nog veel meer oorzaken. Er is bijvoorbeeld ook een categorie raamslachtoffers, beter gezegd vogels die een aanvaring met een transparante voorziening niet hebben overleefd. Hoe raar het ook klinkt: er is nu een schitterend fotoboek over verschenen. De auteur raakte geïnteresseerd toen hij voor het eerst een raamslachtoffer aantrof. Hij besloot toen voortaan foto's van de verongelukte vogels te maken. Het één leidde tot het ander en uiteindelijk resulteerde deze activiteit in dit schitterende fotoboek. De slachtoffers –

enkele tientallen vogelsoorten – zijn met zorg afgebeeld tegen een neutrale achtergrond. Zij liggen er netjes bij, om in begrafenisondermerstaal te spreken. Bij elke soort is een korte tekst opgenomen. Het zal niemand verbazen dat bekende raamslachtoffers in dit boek zijn aan te treffen, zoals Sperwer, Houtduif, Houtsnip en IJsvogel. Een bijzonder geval was de Kokmeeuw die – hoe bestaat het – verongelukte tegen een traumahelikopter. Wat te denken van de Aalscholver die met een knal tegen de voorruit van een auto vloog. Zo staan er nog wel meer vreemdsoortige ongelukken vermeld. Deze publicatie besluit met een bijdrage over transparante barrières en vogels en de oplossing van het probleem: vogelwerend glas. Het boek kan ik van harte aanbevelen.

DAJ

Soest, A. van (2014): Raamslachtoffers. Oblong formaat. 23 x 17,2 cm. Gelijmd. Foto's in kleur. Uitgave in eigen beheer. ISBN-EAN 978 90 822634 0 4. Te bestellen per e-mail, via: andrevansoest@me.com. Zie ook de webpagina: <http://www.raamslachtoffers.nl>. Prijs: €24,50.

De gierzwaluw

Geïntrigeerd geraakt door de bekende publicist van vogelboeken Jan P. Strijbos nam de auteur zich als jongen al voor ooit een boek over de Gierzwaluw te schrijven. Na zijn eerste waarneming in 1974 begon hij met het verzamelen van informatie over deze voor hem geheimzinnige soort. Aan het uitvoeren van eigen onderzoek is hij nooit toegekomen. Deze uitgave is een mix van eigen observaties, die van anderen en wat gierzwaluwonderzoekers aan de weet zijn gekomen. De inhoud bestaat uit drie delen: Hemelbestormers, Amsterdam en Mysteryën. Op de omslag na – waarop vliegende Gierzwaluwen prijken – ontbreken illustraties.

Terecht wordt eerst aandacht besteed aan gierzwaluwonderzoekers, die een reputatie hebben op dit gebied. Als eerste aan David Lack met zijn 'Swifts in a Tower'. Deze ornitholoog publiceerde over het leven van de soort in de kolonie van een toren van de Universiteit van Oxford. Nog steeds is deze toren een onderzoeksobject. Na Lack wijdde Bromhall hier nog een keer een boek aan. De bewering dat de Boomvalk een vijand is van de Gierzwaluw wordt ontkracht. Waarom het hoofdstukje het Rietvogelrijk Bosvogelgezelschap is opgenomen is mij een raadsel. Er is

geen enkele relatie met de Gierzwaluw in te vinden.

In het deel over Amsterdam draait het om het voorkomen van de soort en hoe er met hun aanwezigheid wordt omgegaan. Hij kan blij zijn met de aandacht van een aantal hoofdstedelijke bewoners. Zo was er de Actiegroep Nieuwmarkt. Die kreeg gedaan dat in de bouwverordening een aanpassing werd opgenomen om rekening te houden met Gierzwaluwen. Veel interessants is er ook in te vinden over de ecologie. Nooit gehoord van het apodophoria? Lees erover in dit boek. Onder 'Mysteryën' wordt ingegaan op de trek en zaken die daarmee samenhangen. Hierin komen onder andere onderzoeken aan de orde met geolocators en vliegbewegingen die zijn gevolgd met radar.

Op pagina 92 wordt vermeld dat blad *het Vogeljaar* ooit nog door Thijsse is opgericht. Het eerste nummer verscheen echter pas in 1957! De eerste druk van het boek 'Het Vogeljaar' is wel afkomstig van Thijsse. Dit stamt uit 1903.

DAJ

Daalder, R. (2014): 21,5 x 14,5, cm. De gierzwaluw. 208 bladzijden. ISBN 978 90 450 2223 9. Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen. Ook verkrijgbaar als e-book. Prijs: €21,99.

De Rotgans

Het grootste deel van zijn leven heeft de auteur van 'De Rotgans', Barwolt Ebbinge, zich beziggehouden met het bestuderen van ganzen bij het kennisinstituut Alterra Wageningen en zijn voorlopers. Het heeft hem de bijnaam 'ganzenbart' opgeleverd. De Rotgans is één van de soorten waaraan hij tot aan zijn pensionering heeft gewerkt. De ervaringen die hij met deze soort heeft opgebouwd zijn nu samengebracht in dit boek. Het is een boeiend en goed leesbaar geheel geworden van een wetenschapper die weet hoe hij zijn kennis voor een groot publiek toegankelijk kan maken.

Op begrijpelijke wijze worden de onderzoekresultaten gepresenteerd. Een schema laat bijvoorbeeld zien, hoe predatoren elkaar tijdens een lemmingenpiekjaar zo beconcurreren, dat onder andere Rotganzen een hoge jongenproductie hebben.

Vroegere rotgansvangers komen aan het woord en ook wordt aan ganzenschutters – die in het verleden vanuit brede kano's met een soort kanon de Rotganzen belaagden

– aandacht geschonken. In het boek wordt uitgelegd hoe men door middel van ring- en zenderonderzoek trekroutes van de Rotgans in kaart heeft weten te brengen. Verder beschrijft Ebbinge hoe lang de Rotganzen op pleisterplaatsen verblijven en voorts over de leeftijdssamenstelling van groepen, partnertrouw en de leeftijd die deze vogels kunnen bereiken. Lang niet alle vragen kunnen met de hiervoor vermelde onderzoeken worden beantwoord. Er is daarom jaren achtereenvolgend aanvullend veldonderzoek uitgevoerd door teams in de broedgebieden bij Taimyr, Siberië. Hierdoor kwamen onder meer feiten aan het licht over jaarlijkse overleving en predatiedruk op de jonge ganzen. Gebleken is dat de Rotganzen zich in mei nog voor hun vertrek naar de broedgebieden volvreten (opvetten). De mate van hun conditie kan worden vastgesteld aan de zwaarte van hun hangkont. In één van de hoofdstukken komt het verschijnsel aan de orde van het overschakelen van zeegras naar cultuurgrasland en opschietende sprietten wintergraan. Aparte fenomenen zijn ook foerageren op de grasmat van Engelse en Franse golfbanen langs de zee kust en het consumeren van haringkuit. De Rotgans is niet alleen een boek voor rotgansfanaten. In vogels geïnteresseerden die meer willen weten over wat er bij een ganzenonderzoek allemaal komt kijken, zullen veel van hun gading vinden. Voor het realiseren van dit boek is behalve uit eigen onderzoek ook geput uit een groot aantal publicaties van anderen. Jammer dat de foto's niet goed uit de verf komen.

DAJ

Ebbinge, B. (2014): De rotgans. 21,5 x 15 cm. 363 bladzijden. Gebonden. Zwart-wit foto's, figuren en tabellen. ISBN 978 90 450 9160 0. Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam. Prijs: €34,99.

Geheim vogeldagboek

Ondanks de bezetting van Nederland in de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers en oorlogshandelingen, trokken vier Haagse vrienden er in die periode geregeld opuit om vogels te gaan bekijken. Noodgedwongen moesten zij hun omzwervingen meestal beperken tot de omgeving van hun woonplaats. Als intermezzo zijn beschrijvingen opgenomen van een aantal gebieden die zij bezochten. Er werd een vogeldagboek bijgehouden waaruit is geput voor de totstandkoming van de unieke uitgave. De gemarmerde omslag,

die oogt als die van een veel gebruikt schrijfboek, doet recht aan de inhoud.

De lezers worden deelgenoot gemaakt van hun belevenissen. Niet alleen met vogels die zij waarnamen, maar ook nesten die zij vonden en fotografeerden en vogels die zij dood aantroffen, waarvan sommige geringd waren. Dit alles tegen het decor van de strijd om ons land te bevrijden. Hun avonturen waren niet van gevaren onbloeit. Zo werden eens de fototoestellen in beslag genomen. Ondernemende jongens eigen, werden zelfs pogingen ondernomen om bommen te demonteren! Hoe benard de leefomstandigheden waren komt naar voren uit de aandacht die wordt geschonken aan wat zij gegeten en gedronken hebben. 'Honger voert de boventoon' is hier een voorbeeld van.

In interviews wordt aandacht geschonken aan de vier hoofdpersonen.

DAJ

Kortekaas, H. & H. Peeters (2014): Geheim vogeldagboek. 17 x 24,5 cm. 160 bladzijden. Gebonden. Zwart-wit foto's en illustraties. ISBN 978 94 91168 59 8. Stichting Geheim Vogeldagboek, Delft. Verkrijgbaar bij boekhandels, bezoekerscentrum Natuurmonumenten te Nieuwkoop, de winkel van Vogelbescherming Nederland te Zeist en bij de webwinkel van Vogelbescherming Nederland. Prijs €13,50.

Zwaluwen van Gaast

Theunis Piersma is een gedreven ornitholoog, die zich beroepshalve bezighoudt met trekvoegecologie en wadvogelonderzoek. Privé gaat zijn belangstelling onder meer ook uit naar de Huiszwaluwen in zijn woonplaats Gaast, een dorp van

nog geen tweehonderd inwoners in Zuidwest Friesland. De aanwezigheid van een kolonie aan zijn huis zal daarvoor een stimulans zijn geest. De hoofdstukjes beslaan iedere keer slechts enkele bladzijden, waarin een scala aan onderwerpen over de Huiszwaluwen bij de kop wordt genomen. Dit gebeurt met een luchtig taalgebruik, waardoor het lekker leesbaar is. De titels van zo'n stukje zijn verrassend. Niets is wat het lijkt. Bij aardschat denk je gelijk aan schatgravers, maar een geringde in de omgeving van Gaast aangetroffen Huis-

zwaluw is de opmaat voor het stukje over onderzoek naar trekgedrag. Lees hoe schrijver en vogelaar Ian Fleming ertoe kwam zijn geheim agent James Bond te noemen. Ook, dat de soort drager is van malariaparasieten, wat niet inhoudt dat hij mensen besmet met de malariabacterie. Het is verleidelijk nog meer informatie bloot te geven. Er komen nog veel meer leuke zaken. Ik heb het met heel veel plezier gelezen.

DAJ

Piersma, T. (2014): Zwaluwen van Gaast. 20 X 15 cm. Paperback. Uitgeverij Bornmeer, Gorredijk. Illustraties in zwart-wit. ISBN-10: 9056153218. De Frialstige uitgave is verkrijgbaar onder de titel 'Sweltjes van Gaast'. Prijs: €15,00.

Waarom krijgt een specht geen koppijn?

Op deze en tal van andere vragen wordt

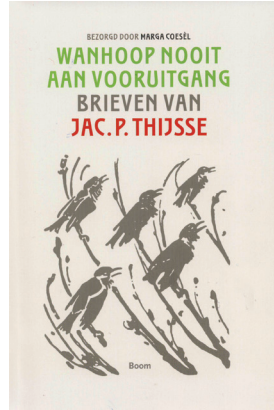
antwoord gegeven in de uitgave met de bovenstaande titel. Je hoeft geen vogelkenner te zijn om je tot het aanschaffen te laten verleiden en kunt er veel antwoorden op tal van vragen vinden. Het is een boek voor het grote publiek, met honderd antwoorden op vragen over gedrag

van vogels en feiten, die bij mensen kunnen leven of opduiken. Bovendien wordt dit alles gepresenteerd op begrijpelijke en goed leesbare wijze. Weetjes over vele tientallen soorten passeren de revue. Het merendeel van de informatie heeft betrekking op soorten die vrijwel iedereen kent en waarover door onderzoek veel gegevens voorhanden zijn. Af en toe zal er bij de lezer het feest van de herkenning plaatsvinden, zoals bij het stukje over Merels, die bij warm weer met een geopende snavel zitten. Ook bij de aanwezigheid van witte veren bij deze soort. Er wordt ook vrij veel aandacht geschonken aan nesten, jongen en eieren. Zo zijn er ook leuke gegevens te vinden over het op één poot staan en niet botsen, Spreeuwen die in grote zwermen vliegen en vlieghoogtes van vogels. Wat te denken van Winterkoningen en IJsvogels die niet tegen strenge winters met ijs en sneeuw kunnen en van travestie en homofilie, die ook bij vogels voorkomen.

DAJ

Wesseling, M. (2013): Waarom krijgt een specht geen koppijn? 20 x 12,5 cm. Paperback. 127 pagina's. Vogelaafbeeldingen in kleur en silhouet. Enkele schetsen van veren, schedels en eieren. ISBN 978-90-521091-90. Tirion Natuur. Prijs: € 12,95.

Wanhoop nooit aan vooruitgang – Brieven van Jac. P. Thijsse

Het boek 'Wanhoop nooit aan vooruitgang' bestaat uit een bundel brieven samengesteld door Marga Coesèl. Zij is biologe en onderzoekster en heeft onder andere het boek 'Natuurlijk Verkade' samengesteld, het boek over de populaire plakplaatjesal-

bums over de natuur, uitgebracht in de eerste helft van de vorige eeuw door de firma Verkade, waarvan een twintigtal door Thijsse is geschreven. Jac. P. Thijsse was de motor achter de oprichting van Natuurmonumenten, de eerste natuurbeschermingsorganisatie in ons land. Het hele leven van Thijsse stond in het teken van natuurbescherming en vooral ook natuureducatie. Behalve de albums schreef hij ook het boek 'Het Vogeljaar' (1903), 'Nederlandse Vogels' (1935) en talloze andere boeken en artikelen in tijdschriften (vanzelfsprekend met name ook in het tijdschrift 'De Levende Natuur', opgericht door E. Heimans, J. Jaspers & Jac. P. Thijsse). Daarnaast onderhield hij ook veel contacten. Hij correspondeerde veel met scholieren, amateur- en vakbiologen, natuurbeschermers, bestuurders en industriëlen (zoals de firma Verkade), uitgevers, schrijvers en natuurlijk met zijn familie. Er zijn meer dan zevenhonderd brieven bewaard gebleven. Dat is waarschijnlijk maar een fractie van het totale aantal. In deze uitgave is, op een enkele uitzondering na, alleen de correspondentie van Jac. P. Thijsse met anderen opgenomen.

Na een kort voorwoord van Coesèl samen met voor persoon Jac. P. Thijsse was. Het is een korte schets over zijn jeugd, over zijn belang voor de natuurbescherming en over enkele mensen met wie hij samenwerkte en die daarbij een grote rol speelden, zoals Eli

Heimans.

De kern van het boek bestaat uit selectie van de brieven over de periode 1894-1904 en die van 1940-'45. Daarna volgt nog een hoofdstuk met commentaar en toelichting op de brieven, waarin Coesèl ook ingaat op de geest van die tijd en de waardering van de natuur en natuurbescherming, die destijds heel anders was dan nu.

De brieven zijn nog altijd heel goed te lezen. Jac. P. Thijsse was een begenadigd schrijver. Veel brieven zijn zakelijk en gericht aan medestrijders voor het natuurbehoud of aan ambtenaren en bestuurders. Die brieven hebben een zakelijk doel maar zijn toch altijd opvallend persoonlijk en menselijk geschreven. Soms zijn de brieven haast ontroerend. Bijvoorbeeld een brief aan zijn kleinkinderen, waarin hij schrijft dat het jammer is dat zij niet op het feest in Bloemendaal konden komen. Hij beschrijft dan hoe het feest was aan de hand van wat tekst en een serie kleine schetsjes, bijna als in een stripverhaal. Een brief aan een klas van de meisjesschool 't Kopje' in Bloemendaal begint met: 'Lieve Kopjesmeisjes, Nu het zoo verrukkelijk

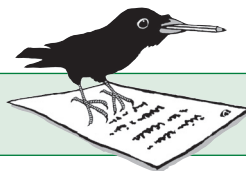
herfstweer is, de roodborstjes zingen, de prachtige koperwieken over trekken, de struiken in praal van kleurige bessen en herfstblad, zou ik wel dolgraag met jullie willen zitten aan een boschrand in Twente in het zonnetje. Maar helaas er zijn 25 lessen en....'.

Over Jac. P. Thijsse is al veel geschreven, maar aan zijn brieven was tot nu toe nooit heel veel aandacht besteed. Dit boek is dan ook een welkome aanvulling op de bestaande literatuur over deze grote en gedreven natuurbeschermer. De brieven laten heel goed zien dat Jac. P. Thijsse ook en vooral een warm, betrokken en zeer optimistisch ingesteld mens was. Roem is vergankelijk, maar dit boek zal er aan bijdragen dat Thijsse's roem nog heel lang zal voortduren.

RAK

Coesèl, M. (2012): Wanhoop nooit aan vooruitgang – Brieven van Jac. P. Thijsse. 16 x 24 cm. 312 bladzijden. Paperback. Foto's en illustraties in zwart-wit en kleur. Met trefwoordenregister. ISBN 9789461055774. Boom, Amsterdam. Prijs: €19,95.

Reacties

Foutieve bijschriften in nummer 62(3)

In het berichtje van Justin Jansen over J.B.A.J.M. Verheyen – dat verschenen is in *het Vogeljaar* 62(3):157-160 – zijn helaas enkele storende fouten geslopen. In dit stuk zijn namelijk de bijschriften bij de drie foto's verwisseld. Daardoor staat bij elk van de foto's een onjuiste toelichting. De Morinelplevier staat op de foto op bladzijde 157 onderaan, de Grote Burgemeester staat op bladzijde 160 linksboven en de Middelste Jager op dezelfde bladzijde rechtsboven. Ook de tekst tussen haakjes in het bijschrift van Tabel 1 op bladzijde 158 had moeten worden geschrapt.

RAK

Quick service

De in de rubriek Reacties in *het Vogeljaar* 60(1) vermelde waarnemingen van Huismus-sen brachten bij mij eenzelfde verschijnsel in

herinnering, dat ik waarnam bij deze soort in de zomer van 2013 in Zweden.

De tekst van een andere foerageerpartij uit Zweden, die ik in 1992 in de Haagse Wulp publiceerde én daar ook dit jaar weer op verschillende plaatsen zag, was: 'Een warme augustusmiddag in Zweden op een parkeerterrein langs een drukke autoweg. Auto's rijden af en aan. Witte Kwikstaarten rennen naar elke stoppende auto. Stellen zich er als een parkeerwachter midden voor op en inspecteren snel het autofront. Tussen de radiator en van de bumper pikken zij bliksemsnel de aangevoerde muggen en vliegjes. Meteen daarna begeven zij zich naar de volgende aankomende auto. Een nieuwe vorm van eten uit de muur.'

■ H.F. Leuvenink, Min. Gerbrandystraat 18, 2631 AP Nootdorp.